

ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ODGOVORNOG LICA: DE LEGE LATA ET DE LEGE FERENDA*

Milica Kolaković-Bojović

Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd

Nastojanje da se kontinuiranim reformama krivičnog prava uhvati korak sa intenzivnim i neprekidnim društvenim promenama, proces je koji se nikada ne može oceniti potpuno dovršenim. Svojska transformacija i prelazak sa planske na tržišnu privredu u Republici Srbiji nužno iziskuju adekvatnu krivičnopravnu zaštitu. Jedan od pokušaja njenog uspostavljanja predstavljaju i izmene Krivičnog zakonika putem uvođenja krivičnog dela Zloupotreba položaja odgovornog lica. Kroz analizu odredbe člana 234. Krivičnog zakonika i njene implementacije, u radu su sagledani obim i dometi otklanjanja nedostataka koji su uzrokovali pomenute zakonske izmene iz 2012. godine, a u svetlu aktuelnih aktivnosti na reviziji Glave XXII Krivičnog zakonika.

KLJUČNE REČI: zloupotreba / odgovorno lice / privreda / načelo zakonitosti

1. RANIJA REŠENJA I RAZLOZI IZMENE KRIVIČNOG ZAKONIKA

Iako je od poslednjih izmena Krivičnog zakonika (U daljem tekstu: KZ) protekao kratak period, treba imati na umu da, u pogledu normative dinamike, krivično materijalno i procesno zakonodavstvo ne dele istu sudbinu. Prvo se mora brže i češće prilagođavati društvenim promenama, uzimajući u obzir neprekidno promene u pojavnim oblicima ugrožavanja osnovnih društvenih vrednosti. Drugo je stalnije i konzervativnije.¹

* Rad je nastao kao rezultat na projektu broj 47011 koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

¹ Beljanski, S.(2008): *Prate li krivično zakonodavstvo i praksa u Srbiji društvene i ekonomske promene –šta bi trebalo menjati u posebnom delu krivičnog zakonika*, Branič, 3/4:51-52.

Krivično delo zloupotreba položaja odgovornog lica u Krivični zakonik je uneto izmenama iz decembra 2012. godine², nakon višegodišnjih apela koji su dolazili iz stručne i naučne javnosti a koji su se odnosili na potrebu da se ograniči domet Krivičnog dela Zloupotreba službenog položaja, koje je predviđeno članom 359. KZ i na drugačiji, adekvatan način, sankcioniše zloupotreba ovlašćenja odgovornog lica u sferi privrednog poslovanja.

Ovakva potreba postaje jasnija ukoliko se ima u vidu ranija definicija krivičnog dela iz člana 359. KZ, kojim je bila predviđena odgovornost službenog ili odgovornog lica koje iskorišćavanjem svog službenog položaja ili ovlašćenja, prekoračenjem granice svog službenog ovlašćenja ili nevršenjem svoje službene dužnosti pribavi sebi ili drugom fizičkom ili pravnom licu kakvu korist, drugom nanese kakvu štetu ili teže povredi prava drugog.

Stavljanjem ovakvog rešenja u kontekst člana 112. KZ koji je određivao značenje pojmova službenog i odgovornog lica, njegova anahronost, u svetlu transformacije svojinskopravnih odnosa i razvoja tržišne privrede, u potpunosti dolazi do izražaja.

Pored anahronosti, odredba člana 359. KZ često je dovođena u pitanje i zbog blanketnog karaktera, upitnog sa aspekta načela zakonitosti, preciznije, u kontekstu *lex certa* kao imperativa krivičnog prava.

Istovremeno, razlozi za izmenu Krivičnog zakonika ležali su i u neusaglašenosti sa Evropskim zakonodavstvom i postupanju u skladu sa preporukama Grupe država za borbu protiv korupcije Saveta Evrope (*GRECO*) u odnosu na preciziranje pojmova koji se koriste u zakoniku. S tim u vezi, postojala je potreba da se napravi bitna razlika između odgovornog i službenog lica, te da se preciznije odredi pojam odgovornog lica, imajući u vidu da su, shodno krivičnom delu Zloupotreba službenog položaja iz člana 359. Krivičnog zakonika, ova lica kao izvršioци bili u potpunosti izjednačeni.

2. ZLOUPOTREBA POLOŽAJA ODGOVORNOG LICA U KRIVIČNOM ZAKONIKU REPUBLIKE SRBIJE

Zakonom o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika izmenjen je i dopunjen član 112. Krivičnog zakonika koji određuje izraze koji se upotrebljavaju u zakoniku, pa su redefinisani i precizirani pojmovi "službeno lice", "strano službeno lice", "odgovorno lice" i "imovina", te se službenim licem smatra:

- 1) lice koje u državnom organu vrši službene dužnosti;
- 2) izabrano, imenovano ili postavljeno lice u državnom organu, organu lokalne samouprave ili lice koje stalno ili povremeno vrši službene dužnosti ili službene funkcije u tim organima;

² Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika ("Službeni glasnik RS", br. 121/12 od 24.12.2012. godine)

3) javni beležnik, izvršitelj i arbitar, kao i lice u ustanovi, preduzeću ili drugom subjektu, kojem je povereno vršenje javnih ovlašćenja, koje odlučuje o pravima, obavezama ili interesima fizičkih ili pravnih lica ili o javnom interesu;

4) službenim licem smatra se i lice kojem je faktički povereno vršenje pojedinih službenih dužnosti ili poslova;

5) vojno lice.

(4) stranim službenim licem smatra se lice koje je član, funkcioner ili službenik zakonodavnog ili izvršnog organa strane države, lice koje je sudija, porotnik, član, funkcioner ili službenik suda strane države ili međunarodnog suda, lice koje je član, funkcioner ili službenik međunarodne organizacije i njenih organa, kao i lice koje je arbitar u stranoj ili međunarodnoj arbitraži.

(5) odgovornim licem u pravnom licu smatra se lice koje na osnovu zakona, propisa ili ovlašćenja vrši određene poslove upravljanja, nadzora ili druge poslove iz delatnosti pravnog lica, kao i lice kome je faktički povereno obavljanje tih poslova. odgovornim licem smatra se i službeno lice kad su u pitanju krivična dela kod kojih je kao izvršilac označeno odgovorno lice, a u ovom zakoniku nisu predviđena u glavi o krivičnim delima protiv službene dužnosti, odnosno kao krivična dela službenog lica.

Pored preciziranja pojmova u članu 112. KZ, umesto postojećeg krivičnog dela Nesavestan rad u privrednom poslovanju, a koje je svojevremeno uvedeno u nastojanju da se pruži pojačana zaštita društenoj svojini i u onim slučajevima kada ne postoji namera da se sebi ili drugome pribavi bilo kakva korist, novim tekstom člana 234. Krivičnog zakonika propisano je novo krivično delo Zloupotreba položaja odgovornog lica, kojim je propisana odgovornost odgovornog lica koje iskorišćavanjem svog položaja ili ovlašćenja, prekoračenjem granica svog ovlašćenja ili nevršenjem svoje dužnosti pribavi sebi ili drugom fizičkom ili pravnom licu protivpravnu imovinsku korist ili drugom nanese imovinsku štetu.

Pored toga, kvalifikovani oblik postoji ukoliko je izvršenjem dela iz stava 1. Člana 234. KZ pribavljena imovinska korist u iznosu preko četiristo pedeset hiljada dinara, dok kvalifikovani oblik iz stava 3. postoji, ako vrednost pribavljene imovinske koristi prelazi iznos od milion i petsto hiljada dinara.

Dok je za delo iz stava 1. predviđena kazna zatvora od tri meseca do tri godine, za delo iz stava 2. od šest meseci do pet godina, za najteži oblik dela iz stava 3. učinilac će se kazniti zatvorom od dve do deset godina.

Uvođenje ovog krivičnog dela jeste posledica potrebe da se napravi bitna razlika između odgovornog i službenog lica, imajući u vidu da je krivično delo Zloupotreba službenog položaja iz člana 359. Krivičnog zakonika u potpunosti izjednačavalo službeno i odgovorno lice, čija su ovlašćenja i oblasti delovanja suštinski potpuno različiti. Naime, dok službeno lice deluje u državnim organima, organima teritorijalne autonomije ili lokalne samouprave obavljajući

svoje službene funkcije, odgovorno lice vrši određeni krug poslova u upravljanju i delovanju subjekta privrednog poslovanja.

Osim sužene kriminalne zone kod zakonskog opisa krivičnog dela iz člana 234. KZ, s obzirom na to da se zahteva da je pribavljena protivpravna imovinska korist, a ne bilo kakva korist (kao kod člana 359 KZ) i propisivanja nešto nižih kazni, sužavanju kriminalne zone kod ovog krivičnog dela doprinosi i drugačija formulacija odredbe koja daje značenje izraza "odgovorno lice" (član 112. stav 5. Krivičnog zakonika) jer taj pojam više ne obuhvata vlasnika koji istovremeno ne obavlja i poslove i funkciju odgovornog lica.

Zakonom o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika (član 35.), takođe je, propisano da izvršilac krivičnog dela iz člana 359. KZ ne može biti odgovorno lice, dok je tekst u ostalom delu ostao nepromenjen.

3. POTENCIJALNI PROBLEMI U VEZI SA ODREDBOM ČLANA 234. KZ

3.1. Zloupotreba položaja odgovornog lica i načelo zakonitosti

Načelo zakonitosti i pravne sigurnosti koji predstavljaju jedan od ultimativnih principa krivičnog prava utkani su, počev od rimskog krivičnog prava i uvođenja zakona po odluci naroda (*leges indorum publicorum*) od kojih svaki proglašava određenu radnju za zločin (*crimen legitimum*) i određuje kaznu (*poene legitima*)³ pa preko 1215. godine i Velike povelje sloboda (*Magna Carta Libertatum*), kako u sve najznačajnije međunarodne dokumente posvećene zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda, tako i u ustave i ključne zakone svih razvijenih država.

Još je *Cesare Beccaria* u XVIII veku isticao značaj vezanosti sudske vlasti za zakon, jer samo ukoliko unapred znaju šta je zabranjeno i kažnjivo (i kojom kaznom) građani mogu da osećaju sigurnost i pravednost radi koje su se i udružili u društvo i koja je korisna jer im otvara mogućnost da unapred proračunaju posledice svoga dela, a *Feuerbach* ovo pretočio u princip *nullum crimen, nulla poena sine lege*.⁴

Pravna država mora podjednako da štiti građane krivičnim pravom ali i od krivičnog prava, što se postiže upravo poštovanjem principa zakonitosti.⁵

Sadržina ovog načela može se izraziti kroz njegova četiri segmenta, od kojih je svaki podjednako značajan. Dok princip *Nullum crimen sine lege scripta*, naglašava potrebu predviđenosti dela zakonom; *Nullum crimen sine*

³ Čejović, B.(2008): *Prncipi krivičnog prava*, Dosije, Beograd, 48.

⁴ Čejović, B.(2008): 51.

⁵ Stojanović, Z. (2007): *Komentar Krivičnog zakonika*, Službeni Glasnik, Beograd, 26.

lege certa ukazuje na potrebu preciznosti (određenosti) norme u smislu distinkcije kažnjivog i dozvoljenog; *Nullum crimen sine lege previa* izražava potrebu prethodnog propisivanja dela; *Nullum crimen sine lege stricta* se vezuje za preciznost norme u smislu ostavljanja minimalnog prostora za tumačenje norme u primeni, u smislu zabrane sudovima da primenom analogije proširuju značenje odredaba krivičnog zakona.

Ustav Republike Srbije⁶ u članu 34. propisuje da niko se ne može oglasiti krivim za delo koje, pre nego što je učinjeno, zakonom ili drugim propisom zasnovanim na zakonu nije bilo predviđeno kao kažnjivo, niti mu se može izreći kazna koja za to delo nije bila predviđena, pri čemu se kazne određuju prema propisu koji je važio u vreme kad je delo učinjeno, izuzev kad je kasniji propis povoljniji za učinioca. Sličnu odredbu sadrži i član 1. KZ koji propisuje da nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivična sankcija za delo koje pre nego što je učinjeno zakonom nije bilo određeno kao krivično delo, niti mu se može izreći kazna ili druga krivična sankcija koja zakonom nije bila propisana pre nego što je krivično delo učinjeno.

Preko načela zakonitosti krivično pravo treba da ostvaruje zaštitnu funkciju krivičnog prava, a posebno da ograniči diskreciona prava i da omogući informaciju o tome šta je zabranjeno. Kako Jovančević ispravno zapaža, sadržaj krivičnopravne norme mora biti toliko standardizovan da ne sme ostavljati dilemu i nejasnost radi sigurnosti građana, tako da niko neće biti samovoljno krivično gonjen. Zbog toga se može reći da taj princip određuje granice koje označavaju sferu slobodnog delovanja čoveka,⁷ a od građana se može očekivati da prilagode svoje ponašanje samo u odnosu na normu koja je unapred bila propisana.⁸

Ovo načelo moglo bi, kao što je ranije pomenuto, biti ozbiljno dovedeno u pitanje, propisivanjem krivičnih dela na način na koji je to učinjeno kada se radi o krivičnom delu Zloupotreba položaja odgovornog lica. Korišćenje kaučuk normi stvara konfuziju kako na nivou distinkcije dozvoljenog i zabranjenog, tako i u ravni preklapanja više srodnih bića krivičnih dela, te treba imati na umu staro pravilo *ibi ius incertum, ibi ius nullum* (gde je pravo neodređeno, tu je i ništavo).

Analizirajući ovo pitanje u predmetu *Kokkinakis v. Greece*⁹, Evropski sud za ljudska prava, odnosno Komisija, zauzela je stav da načelo zakonitosti, "nije ograničeno samo na zabranu retroaktivne primene kaznenog zakona na štetu okrivljenog, već utjelovljuje načelo da samo zakon može definisati zločin i propisati kaznu (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) i princip da se kazneno pravo ne sme ekstenzivno tumačiti na štetu okrivljenog, na

⁶ Ustav Republike Srbije ("Službeni Glasnik RS", br. 98/06).

⁷ Jovančević, N. (2009): *Načelo zakonitosti i krivično delo zloupotreba službenog položaja*, Branič, 122/2: 63.

⁸ Stojanović, Z. (2007): 26.

⁹ *Kokkinakis v. Greece*, No. 14307/88. odluka od 25.maja 1993. godine (par.52).

primer po analogiji; Iz toga sledi da je kazneno delo mora biti jasno definisano u zakonu. Ovaj uslov je zadovoljen, kada pojedinac to može znati iz teksta relevantne odredbe i, ako je potrebno, uz pomoć tumačenja sudova o tome, koja dela i propusti će ga učiniti odgovornim."

U kontekstu odredbe člana 234. KZ čija je sadržina neprecizno određena, široko postavljena i neprecizna, opravdano se može postaviti pitanje u kojoj meri se sadržina ovog člana može okarakterisati kao *lex certa* budući da je mogućnost pojedinca da iz teksta ove odredbe zaključi gde je granica inkriminisanog ponašanja, zaista minimalna.

Jovančević ističe da je naročito moguće postojanje pravne zablude kod složenog privrednog i finansijskog poslovanja, gde izvršilac nije svestan da su neke njegove radnje zabranjene, bilo zbog toga što uopšte ne zna da je nešto propisano kao krivično delo, bilo zato što pogrešno tumači određen propis. Pri tome nije u pitanju samo ona situacija kada učinilac nije bio svestan zabranjenosti dela i jednostavno drži da su njegove radnje u celini dozvoljene i zakonite (direktna zabluda), već i u onim slučajevima kada se pojavljuje zabluda u pogledu nekog osnova koji isključuje protivpravnost (indirektna zabluda).¹⁰

3.2. Granice krivičnopravne zaštite u privrednom poslovanju

Čak i da ne postoji problem sa određenošću člana 234. KZ, mora se postaviti pitanje granica upliva kaznenopravne reakcije u privredno poslovanje, odnosno, da li je potrebno dekriminalizovati ponašanja koja su u suprotnosti sa principima tržišne privrede i slobodom preduzetništva.

Zakoni tržišta podrazumevaju da se mora poslovati uz nužni "tržišni rizik", pa se postavlja pitanje subjektivnog odnosa učinioca prema delu, s obzirom na to da se ne retko dešavaju stvari koje izmiču kontroli nosilaca radnji u privrednom poslovanju i dovode do štetnih rezultata po pravna ili fizička lica. Treba imati u vidu i složenost savremenih tržišnih odnosa i procesa poslovanja, u kojima je zbog doprinosa/učešća brojnih lica i preklapanja njihovih nadležnosti često otežano utvrđivanje subjektivne odgovornosti.¹¹

Iako je zaštitni objekt čitave Glave XXII KZ privredni sistem i njegovo funkcionisanje, prilikom krivičnopravne zaštite bi u prvi plan trebalo staviti slobodu i ravnopravnost privređivanja, a ne zaštitu privrednih odnosa samih po sebi.¹²

Imajući u vidu navedeno, pitanje granica krivičnopravne zaštite u oblasti privrednog poslovanja, teško da se mogu posmatrati samo u okviru izmena Krivičnog zakonika. Ovaj problem mora se podići na najviši nivo, u smislu

¹⁰ Jovančević, N. (2009): 76.

¹¹ Jovančević, N. (2009): 64-65.

¹² Stojanović, Z. (2007): 536-537.

jasnog opredeljenja države, a u kontekstu aktuelnih rešenja ne samo u najbližem okruženju, već i dominantnih svetskih tendencija koje naginju ka ideji minimalnog intervencionizma. U tom smislu, ovo se pitanje teško može rešavati bez revizije kompletnog kaznenopravnog sistema kojim se uređuje privredno poslovanje, što bi uključilo i preispitivanje sudbine privrednih prestupa u našem kaznenom pravu. Nesumnjivo da bi njihovo ukidanje, uz izmene krivičnih dela protiv privrede i relevantnih prekršaja, značajno poboljšalo postojeću situaciju.

4. POSTUPAK I REZULTATI PREKVALIFIKACIJE

Postupak prekvalifikacije krivičnog dela Zloupotreba službenog položaja iz člana 359. KZ obavlja se primenom načela legaliteta (član 6. KZ - javni tužilac dužan da preduzme krivično gonjenje kada postoje osnovi sumnje da je određeno lice učinilo krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti) i vremenskog važenja krivičnog zakonodavstva (član 5. KZ - ako je posle izvršenja krivičnog dela izmenjen zakon, jednom ili više puta, primeniće se zakon koji je najblaži za učinioca).

Potrebno je istaći postojanje pravnog kontinuiteta prilikom prekvalifikacije ovog krivičnog dela, s obzirom da su radnje izvršenja krivičnih dela iz čl. 234. KZ i 359. KZ apsolutno identične (iskorišćavanje položaja ili ovlašćenja, prekoračenje granica položaja ili ovlašćenja ili nevršenje svoje dužnosti), s tim što krivično delo Zloupotreba položaja odgovornog lica iz člana 234. KZ u pogledu posledice izvršenja krivičnog i zaprećenih kazni predstavlja blaže krivično delo u odnosu na delo iz člana 359. KZ.

Prema podacima Republičkog javnog tužilaštva na dan 15. marta 2013. godine, javna tužilaštva u Republici Srbiji preduzela su krivično gonjenje protiv ukupno 6966 lica u ukupno 3788 predmeta zbog krivičnog dela iz člana 359. KZ. Od stupanja na snagu Zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika 15. aprila 2013. godine pa do 28. februara 2014. godine, u 1617 predmeta, prema 3251 licu doneta je odluka o nastavku krivičnog gonjenja za krivično delo Zloupotreba službenog položaja iz člana 359. KZ, u 325 predmeta prema 618 lica je doneto rešenje o odbačaju krivične prijave, u 102 predmeta prema 153 lica doneta je odluka o odustanku od krivičnog gonjenja, u 768 predmeta se odluka još uvek očekivala, dok je prekvalifikacija krivičnog dela iz čl. 359 KZ u druga krivična dela, u skladu sa zakonom, izvršena u odnosu na 3240 lica u 1483 predmeta, i to u:

- Krivično delo Zloupotreba položaja odgovornog lica iz člana 234. KZ u 1324 predmeta protiv 2998 lica;
- Krivično delo Prevara iz člana 208. KZ u 21 predmetu protiv 44 lica;
- Krivično delo Neosnovano dobijanje kredita i druge pogodnosti iz člana 209. KZ, 3 predmeta protiv osam lica;

- Krivično delo Prikrivanje iz člana 221. KZ u jednom predmetu a protiv dva lica;
- Krivično delo Izdavanje čeka i korišćenje platnih kartica bez pokrića iz člana 228. KZ u četiri predmeta protiv četiri lica;
- Krivično delo Poreska utaja iz člana 229. KZ u 19 predmeta a protiv 26 lica;
- Krivično delo zloupotreba ovlašćenja u privredi iz člana 238. KZ u 15 predmeta, protiv 19 lica;
- Krivično delo Davanje lažnog iskaza iz člana 335. KZ u šest predmeta a protiv 10 lica;
- Krivično delo falsifikovanje isprave iz člana 355. KZ u devet predmeta, protiv 17 lica;
- Krivično delo Falsifikovanje službene isprave iz člana 357. KZ u 66 predmeta, protiv 91 lica;
- Krivično delo Nesavestan rad u službi iz člana 361. KZ u četiri predmeta, protiv šest lica;
- Krivično delo Prevara u službi iz člana 363. KZ u dva predmeta, protiv dva lica;
- Krivično delo Pronevera iz člana 364. KZ u pet predmeta, protiv devet lica;
- Krivična dela Posluga iz člana 365. KZ, Trgovina uticajem iz člana 366. KZ, Davanje mita iz člana 368. KZ i Krivično delo iz člana 24. Zakona o robnim rezervama u jednom predmetu protiv jednog lica;

Već i površnim pregledom ovih rezultata postaje jasno da se u velikom broju slučajeva, prilikom prekvalifikacije postupalo po inerciji, odnosno da je tražena linija manjeg otpora u smislu lakoće dokazivanja dela iz člana 234. KZ u odnosu na ostala krivična dela iz Glave XXII KZ.

Ovo s jedne strane, ilustrativno govori o radu javnih tužilaca u našem krivičnom pravosuđu, dok s druge strane navodi na razmišljanje o kvalitetu Glave XXII KZ u celini, kao i o neophodnosti ponovnog preispitivanja potrebe za egzistencijom krivičnog dela zloupotrebe položaja odgovornog lica u Krivičnom zakoniku, ili barem za temeljnom redakciom ovog i srodnih krivičnih dela.

4. U SUSRET NOVIM IZMENAMA KRIVIČNOG ZAKONIKA

Ministarstvo pravde i državne uprave formiralo je u martu ove godine radnu grupu čiji je zadatak bio da analizira rezultate implementacije ne samo krivičnog dela zloupotrebe položaja odgovornog lica već i sve povezane odredbe Krivičnog zakonika, odnosno čitavu Glavu XXII koja se odnosi na

krivična dela protiv privrede, kao i povezane odredbe iz drugih glava Krivičnog zakonika.

Jedno od osnovnih pitanja sa kojim se radna grupa suočila jeste opravdanost dalje egzistencije krivičnog dela iz člana 234. Krivičnog zakonika u kontekstu, kako njene već pomenute neodređenosti, odnosno nepreciznosti, tako i ranije analiziranih, zabrinjavajućih rezultata prekvalifikacije.

Čini se da su se u dosadašnjem radu radne grupe iskristalisala dva moguća pristupa: Dok bi jedan podrazumevao brisanje člana 234. KZ i reviziju ostalih krivičnih dela iz Glave XXII KZ, po drugom bi član 234. i dalje egzistirao u KZ, ali uz značajna preciziranja pojmova koje ova odredba sadrži i to kroz član 112. KZ.

Uzimajući u obzir rezultate prekvalifikacije o kojima smo već govorili, iako bi prvo rešenje, s obzirom na pomenute nedostatke vezane za načelo zakonitosti i domete kaznenopravne intervencije u oblasti privrede bilo ispravnije, postoji bojazan da bi, ne samo proces prekvalifikacije, već i dokazivanja drugih dela iz Glave XXII rezultirao obustavom postupka i oslobađajućim presudama u velikom broju slučajeva u kojima se ovo, bez brisanja člana 234. KZ ne bi dogodilo. Imajući ovo u vidu, neophodan bi bio jasan stav Republičkog javnog tužilaštva, koje bi izdavanjem obavezujućeg uputstva usmerilo javne tužioce ka tretmanu opšteg dela iz člana 234. kao supsidijarnog, odnosno ka korišćenju ove kvalifikacije samo u onim situacijama gde činjenični sklop nije moguće, po principu specijaliteta, podvesti pod neku od drugih odredaba iz Glave XXII KZ.

LITERATURA

1. Beljanski, S. (2008) Prate li krivično zakonodavstvo i praksa u Srbiji društvene i ekonomske promene –šta bi trebalo menjati u posebnom delu krivičnog zakonika. *Branič*, 3/4: 51-64.
2. Čejović, B. (2008) *Principi krivičnog prava*. Beograd: Dosije.
3. Jovančević, N. (2009) Načelo zakonitosti i krivično delo zloupotreba službenog položaja. *Branič*, 122/2: 61-78.
4. Kokkinakis v. Greece, No. 14307/88. odluka od 25.maja 1993. godine
5. Stojanović, Z. (2007) *Komentar Krivičnog zakonika*. Beograd: Službeni Glasnik.

OBUSE OF OFFICE BY RESPONSIBLE OFFICER: DE LEGE LATA ET DE LEGE FERENDA

Striving to continuous reform of criminal law catch up with intense and sustained social changes is process that can never be assessed completely finished. Ownership transformation and transition from a planned to a market economy in Serbia necessarily requires adequate legal protection. One of the attempts of its establishment are the amendments to the Criminal Code by introducing a criminal offense of abuse of office by responsible officer. In this article is analyzed the provisions of Article 234 of the Criminal Code and its implementation, as well as the facts that caused legislative changes and in 2012 and possible shortcomings, in light of the current activities on revision of the Chapter XXII of the Criminal Code.

KEY WORDS: abuse / responsible officer / economy / the principle of legality